

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
DPS-I.070.67.2020.MBo

/zgodnie ze znacznikiem czasu/

Pani Maria Kamińska
Sekretarz

Polskiej Federacji Związkowej
Pracowników Socjalnych
i Pomocy Społecznej

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na pismo z dnia 15 czerwca br. w sprawie wprowadzenia w ramach „tarczy antykryzysowej” zmiany w ustawie z dnia z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, z późn. zm.) polegającej na wyłączeniu środków uzyskiwanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwanego dalej „PFRON” z dochodu przy ustalaniu prawa do świadczeń z pomocy społecznej, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Na wstępie należy wskazać, że działalność środowiskowych domów samopomocy była zawieszona w okresie od 11 marca 2020 r. do 24 maja 2020 r., decyzjami wojewodów, wydanymi na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374 z późn. zm.).

Ponadto w związku z faktem, że uczestnictwo w zajęciach środowiskowych domów samopomocy jest odpłatne, zdecydowano o wprowadzeniu w ww. ustawie regulacji, umożliwiającej obligatoryjne zwalnianie uczestników na ich wnioski z odpłatności za okres niekorzystania z usług środowiskowych domów samopomocy, w związku z zawieszeniem lub czasowym zamknięciem działalności tych ośrodków, bez konieczności przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego (art. 15d ust. 4 ustawy).

Odnoszą się do kwestii wprowadzenia zmian w ustawie o pomocy społecznej, pragnę zauważyć, że pojęcie dochodu dla celów pomocy społecznej jest szerokie i zalicza się do niego przysporzenia „bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania”. Ustawodawca w ustawie o pomocy społecznej sprecyzował sposób obliczenia dochodu uprawniającego do otrzymania świadczeń pomocowych, wskazując w zamkniętym katalogu przychody podlegające odliczeniu od dochodu (obciążenia pomniejszające dochód) oraz świadczenia, których nie wlicza się do dochodu.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub

w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o:

- 1) miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych;
- 2) składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach;
- 3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Natomiast katalog wyłączeń zawarty w art. 8 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej ma charakter zamknięty, a zatem niewymienione w nim przychody podlegają wliczeniu do dochodu branego pod uwagę przy ustalaniu wysokości świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Mając powyższe na uwadze, pomoc finansowa udzielona ze środków PFRON w ramach programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” jest na gruncie obowiązujących przepisów wliczana do dochodu osoby lub rodziny ustalanego na potrzeby przyznania świadczenia z pomocy społecznej.

Program pn. „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”, zwany dalej „programem” został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą PFRON na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426, z późn. zm.).

Wśród szerokiej grupy osób poszkodowanych w wyniku działania żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi są osoby niepełnosprawne. Osobom tym ze względu na stan ich zdrowia lub ograniczone możliwości samodzielnej egzystencji, powinna być zapewniona wzmożona ochrona życia, zdrowia lub mienia. Istotną rolę w realizacji tego zadania spełnia ww. program. Pomoc finansowa przewidziana w programie stanowi uzupełnienie pomocy wypłacanej przez organy administracji rządowej i samorządowej.

Celem programu jest zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym poszkodowanym na skutek działania żywiołu lub wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także objęcie wsparciem samorządów powiatowych, które w wyniku sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych.

Adresatami programu są poszkodowane na skutek sytuacji kryzysowej osoby niepełnosprawne posiadające aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne) oraz dzieci i młodzież niepełnosprawna posiadająca aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, wydane przed ukończeniem 16. roku życia, a także samorządy powiatowe, które w wyniku sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych, o którym mowa w Module IV programu.

Zakres pomocy udzielanej w ramach programu obejmuje:

1. Pomoc finansowa dla osób niepełnosprawnych poszkodowanych na skutek żywiołu udzielana jest ze środków PFRON w ramach:

- 1) Modułu I – w formie jednorazowego świadczenia na rehabilitację społeczną. Wysokość świadczenia przypadającego danej osobie niepełnosprawnej wynosi do 2.000 zł przy czym nie może przekroczyć łącznie dla wszystkich osób niepełnosprawnych zamieszkujących w danym gospodarstwie domowym, które poniosło straty w wyniku żywiołu, dwukrotności pomocy udzielonej przez organy administracji rządowej i samorządowej przekazywanej w formie zasiłku celowego,
- 2) Modułu II – w formie jednorazowego świadczenia stanowiącego rekompensatę poniesionych strat lub pokrycie kosztów przeprowadzenia naprawy:
 - a) sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych,
 - b) sprzętów/urządzeń posiadanych w ramach zlikwidowanych uprzednio barier technicznych i barier w komunikowaniu się (bez barier architektonicznych) w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych– utraconych lub zniszczonych na skutek działania żywiołu – o ile ich zakup był dofinansowany ze środków PFRON, w tym w ramach programów Rady Nadzorczej PFRON.

Wysokość świadczenia przypadającego danej osobie niepełnosprawnej w przypadku:

- a) naprawy sprzętu/urządzenia – wynosi do 100% kosztów jej dokonania z zastrzeżeniem, że koszt naprawy nie może stanowić więcej niż 50% kosztów zakupu naprawianego sprzętu/urządzenia,
- b) utraconego lub zniszczonego na skutek działania żywiołu sprzętu/urządzenia/środka pomocniczego/ przedmiotu ortopedycznego objętego dofinansowaniem ze środków PFRON – nie może przekroczyć kwoty jego zakupu (przy ustaleniu wysokości kwoty zakupu brany jest pod uwagę również ewentualnie wniesiony przez Wnioskodawcę wkład własny), z zastrzeżeniem, że wysokość świadczenia nie może przekraczać kwoty wnioskowanej przez Wnioskodawcę.

2. Pomoc finansowa dla osób niepełnosprawnych, które na skutek wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi utraciły możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej udzielana jest ze środków PFRON w ramach Modułu III w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych. Ze świadczenia skorzystać mogą osoby niepełnosprawne, które są:

- 1) uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej;
- 2) uczestnikami środowiskowych domów samopomocy, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 3) podopiecznymi dziennych domów pomocy społecznej, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy *o pomocy społecznej*;
- 4) podopiecznymi placówek rehabilitacyjnych, których działalność finansowana jest ze środków PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji (...);
- 5) uczestnikami programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON i w ramach tych programów korzystają ze wsparcia udzielanego przez placówki rehabilitacyjne;

- 6) pełnoletnimi (od 18 do 25 roku życia) uczestnikami zajęć rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim (Dz. U. poz. 529);
- 7) pełnoletnimi (od 18 do 24 roku życia) wychowankami specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych, funkcjonujących na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910).

Wsparcie w ramach Modułu III programu dotyczy osób, które w okresie od dnia 9 marca 2020 r. do dnia 4 września 2020 r. utraciły możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej w sposób stacjonarny (tj. na miejscu, w pomieszczeniach placówki), przez okres co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych. Pomoc udzielana jest w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych, pod warunkiem, że rodzice/ opiekunowie nie pobierają w tym samym czasie (miesiącu) dodatkowego zasiłku opiekuńczego, o którym mowa w art. 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.). Maksymalna wysokość pomocy finansowej udzielonej Wnioskodawcy ze środków PFRON w ramach Modułu III programu wynosi 500 zł miesięcznie na jedną osobę niepełnosprawną, z tym że okres na jaki może zostać przyznane świadczenie nie może być dłuższy niż 3 miesiące. Ponadto w każdym z miesięcy, wykazanych we wniosku o dofinansowanie w ramach Modułu III, musi wystąpić brak możliwości korzystania z opieki w placówce rehabilitacyjnej przez okres co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych.

3. Pomoc finansową w formie refundacji części wydatków poniesionych przez samorządy powiatowe, które w związku z wystąpieniem sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych. Pomoc udzielana jest ze środków PFRON w ramach Modułu IV. Maksymalna wysokość pomocy finansowej udzielonej Wnioskodawcy ze środków PFRON wynosi 50% poniesionych przez Wnioskodawcę wydatków, z tym że nie więcej niż do wysokości 100.000 zł;

4. Indywidualne wsparcie, o którym mowa w rozdziale VI ust. 6 programu. Zarząd PFRON może podjąć decyzję o udzieleniu w uzasadnionych przypadkach adresatowi programu indywidualnego wsparcia wykraczającego poza pomoc finansową dla osób niepełnosprawnych poszkodowanych na skutek żywiołu (Moduły I-II) lub wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi (Moduł III).

Decyzję o uruchomieniu realizacji Modułu I i Modułu II programu w związku z zaistnieniem danej sytuacji kryzysowej podejmuje Zarząd PFRON, pod warunkiem uruchomienia pomocy dla osób poszkodowanych w wyniku żywiołu przez organy administracji rządowej lub samorządowej. Przedmiotową decyzję Zarząd PFRON zatwierdza przyjmując dokument wyznaczający kierunki działań programu oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu.

Decyzję o uruchomieniu realizacji Modułu III i Modułu IV programu w związku z wystąpieniem chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych podejmuje Zarząd PFRON, poprzez przyjęcie dokumentu wyznaczającego kierunki działań programu oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu.

Dokumenty wyznaczające kierunki działań programu oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów Modułów I-IV programu mogą być modyfikowane przez Zarząd PFRON.

Rada Nadzorcza PFRON może również upoważnić Zarząd PFRON do podejmowania decyzji o udzieleniu w uzasadnionych przypadkach adresatowi programu indywidualnego wsparcia wykraczającego poza pomoc finansową dla osób niepełnosprawnych poszkodowanych na skutek żywiołu (Moduły I-II) lub wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi (Moduł III). Przedmiotową decyzję Zarząd PFRON podejmuje na podstawie wystąpienia Oddziału PFRON. Podstawą decyzji o skierowaniu wniosku do Zarządu PFRON przez Oddział PFRON jest złożenie pisemnego wniosku o udzielenie adresatowi programu indywidualnego wsparcia przez jednostkę samorządu powiatowego, który przystąpił do realizacji programu. Decyzja Zarządu PFRON każdorazowo powinna określać warunki i zakres udzielenia indywidualnego wsparcia.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że proponowany postulat wyłączenia spod dochodu w ustawie o pomocy społecznej – świadczenia pieniężnego wypłacanego przez PFRON w ramach programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” jest zbyt ogólny, ponieważ nie wskazuje zakresu pomocy udzielanej w ramach programu, którą można byłoby ewentualnie wyłączyć.

Jednocześnie należy dodać, że zgodnie z obowiązującą w systemie pomocy społecznej zasadą subsydiarności, pomoc społeczna wkracza dopiero w sytuacji gdy osoba/rodzina nie ma innych pozostałych możliwości zaspokojenia swoich niezbędnych potrzeb bytowych. Świadczenia z pomocy społecznej mają charakter uzupełniający i winny być przyznawane jedynie w sytuacji gdy uzyskiwane przez osobę świadczenia z innych systemów nadal nie są wystarczające.

Jednocześnie należy dodać, że w resorcie zostanie dokonana pogłębiona analiza w przedmiotowej sprawie pod kątem ewentualnego podjęcia inicjatywy legislacyjnej w zakresie uzupełnienia katalogu świadczeń, które nie są wliczane do dochodu ustalonego na podstawie art. 8 ust. 3 ww. ustawy o pomocy społecznej.

Z poważaniem,

MINISTER

z up.

**Iwona Michalek
SEKRETARZ STANU**

/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/